

Súd: Správny súd v Košiciach
Spisová značka: KE-6Sa/5/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7023200093
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Daráková
ECLI: ECLI:SK:SpSKE:2025:7023200093.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Košiciach v konaní pred sudkyňou JUDr. Andreou Darákovou, v právnej veci žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. XXX; 2/ C. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. XXX a 3/ D. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. XXX, všetci kvalifikovane právne zastúpení advokátom: JUDr. Marián Ďurina, so sídlom Sibírska 4, 831 02 Bratislava 3, proti žalovanému: generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 620 920 6410 0 z 20.04.2020, vo veci starobného dôchodku a jemu predchádzajúceho administratívneho konania, v štádiu konania po rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Ssk/30/2021 z 30.11.2022, takto

rozhodol:

I. Konanie o žalobe žalobcov 2/ a 3/ zastavuje.

II. Zrušuje rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 620 920 6410 0 z 20.04.2020, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X z 20.11.2019 a vec vracia na ďalšie konanie Sociálnej poisťovni, ústredie.

III. Žalobcovia 2/ a 3/ a žalovaný nemajú právo na náhradu trov prvostupňového správneho súdneho konania a kasačného konania.

IV. Žalobkyni 1/ priznáva voči žalovanému právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov prvostupňového správneho súdneho konania a kasačného konania.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenou 14.05.2020 pôvodne Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sa právny predchodca žalobcov t. č. už neb. E. C. B., nar. XX.XX.XXXX, zomrelý 04.04.2021 (ďalej len „pôvodný žalobca“), domáhal, aby po preskúmaní rozhodnutia žalovaného č. 620 920 6410 0 z 20.04.2020, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej aj len „SP“) č. 620 920 6410 0 z 20.11.2019 vo veci žiadosti pôvodného žalobcu o priznanie mu starobného dôchodku, aby boli tieto rozhodnutia zrušené, vec aby bola vrátená SP-ni na ďalšie konanie a žalobcovi, aby bola priznaná náhrada trov konania.

2. Podľa § 1 písm. c) a § 3 ods. 1 a 3 písm. c) zákona č. 151/2022 Z.z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s účinnosťou od 01.06.2023 prešla právomoc výkonu súdnictva v správnych veciach (čo je aj daný prípad) z Krajského súdu v Košiciach na Správny súd v Košiciach (ďalej tiež aj len „správny súd“), z ktorého dôvodu bolo rozhodovanie o žalobe pôvodného žalobcu, v zmysle rozvrhu práce Správneho súdu v Košiciach na rok 2023 v jeho znení účinnom od 01.06.2023, náhodnými technickými prostriedkami pridelené zákonnej sudkyňi správneho súdu.

3. Z dôvodu úmrtia pôvodného žalobcu, správny súd uznesením č. k. KE-6 Sa/5/2023-18 z 18.01.2024 rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi pôvodného žalobcu, t.j. so žalobcami 1/ až 3/ (spolu ďalej len „žalobcovia“).

Administratívne konanie

4. Podľa žalovaným predloženého dávkového spisu, žalobca žiadosťou spísanou na tlačive Sociálnej poisťovne 30.09.2019, žiadal o priznanie mu starobného dôchodku počnúc od 20.09.2017.

5. Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej tiež aj len „SP“), ako prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. 620 920 6410 0 z 20.11.2019 rozhodla o zamietnutí žiadosti pôvodného žalobcu o starobný dôchodok a to podľa § 65 s § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“).

SP svoje rozhodnutie odôvodnila poukazom na to, že podľa potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 6565404024295500/2017 zo 07.08.2017 bol žalobcovi podľa § 33 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov priznaný výsluhový príspevok počnúc od 01.07.1993, ktorý príspevok sa podľa § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov a podľa § 125 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, považuje za výsluhový dôchodok. Na priznanie nároku na výsluhový príspevok a určenie jeho výšky bola žalobcovi zohľadnená doba služby v I. kategórii funkcií v rozsahu 12 rokov a 287 dní, ktorá pozostávala z doby základnej služby vo vojenskej škole od 20.09.1980 do 31.07.1981 v I. kategórii funkcií; z doby náhradnej služby vo vojenskej škole od 01.08.1981 do 31.12.1981 v I. kategórii funkcií, z doby ďalšej služby vo vojenskej škole od 01.01.1982 do 13.07.1985 v I. kategórii funkcií a z doby služobného pomeru vojaka z povolania od 14.07.1985 do 30.06.1993 v I. kategórii funkcií.

Vzhľadom k tomu, že teda žalobca v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií, ktoré je postavené na roveň zamestnania I. pracovnej kategórie v zmysle § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb., nezískal najmenej 20 rokov zamestnania, ale získal iba 12 rokov a 287 dní, v tom dôsledku mu nárok na starobný dôchodok od 20.09.2017 nevznikol. A keďže zamestnanie I. pracovnej kategórie netrvalo u žalobcu k 31.12.1999, tak ako to vyžaduje § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., preto žalobcovi nevznikol nárok na starobný dôchodok ani titulom ďalšieho zamestnania podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb..

Záverom SP poznamenala, že podľa § 65 ods. 2 a § 65a zákona č. 461/2003 Z. z., sa dôchodkový vek od 01.01.2017 upravuje v závislosti od priemernej strednej dĺžky života (veku dožitia) v Slovenskej republike s tým, že dôchodkový vek stanovuje každoročne Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR opatrením, avšak keďže do rozhodnutia SP nebolo vydané toto opatrenie, ktoré by určilo dôchodkový vek, tak u žalobcu výšku jeho dôchodkového veku nie je možné určiť.

6. Neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia SP je osobný list dôchodkového poistenia, podľa ktorého, súčet počtu dní obdobia dôchodkového poistenia u žalobcu do vzniku nároku na dôchodok je 39 rokov a 114 dní.

Rozhodnutie SP bolo žalobcovi doručené 03.12.2019.

7. Pôvodný žalobca svoje odvolanie podané proti rozhodnutiu SP dňa 10.12.2019 odôvodnil tým, že aj po ukončení kariéry vojenského pilota bol zamestnaný v civilnom sektore a stále pracuje a aj ku dňu podania žiadosti pracuje a ďalej bude pracovať.

Vyjadril nesúhlas s rozhodnutím SP-ne nezapočítať mu zvýhodnený zápočet keď bol pilotom nadzvukového bojového lietadla s poukazom, že podľa štatistik armády sa osoby vykonávajúce túto službu dožívajú nízkeho priemerného veku z dôvodu nadmerného fyzického a psychického zaťaženia ľudského organizmu pri výkone tejto činnosti.

Poukázal na nepravdivosť informácií o výkone služby, ktorú vykonával aj počas štúdia na vojenskom gymnáziu F. G. v Opave (ďalej len „štúdium v Opave“) od 28.08.1977 do 31.07.1981, ktorú dobu SP-ňa bezdôvodne označila ako málo významnú v III. pracovnej kategórii, pričom SP neoznačila právny predpis, podľa ktorého postupovala s tým, že aj počas tohto štúdia pôvodný žalobca pravidelne nastupoval do dozorných služieb na rote v súlade s rozkazmi veriteľa, pričom už v druhom ročníku tohto štúdia sa stal vojakom, keďže 20.09.1978 dovŕšil 16 rokov veku, takže podľa branného zákona č. 92/1949 Zb. sa mohol stať vojakom Československej ľudovej armády v súlade s textom jeho prihlášky na toto štúdium. Podľa pôvodného žalobcu sú nesprávne aj údaje o výkone jeho náhradnej vojenskej služby a služby vojaka z povolania, pričom podotkol že služobný pomer vojaka bol ukončený na jeho

žiadosť k 30.06.1993. Od nástupu na štvorročné štúdium v Opave 28.08.1977 bol pôvodný žalobca v nepretržitom služobnom pomere s tým, že vojakom sa stal od 20.09.1978, kedy dovŕšil 16 rokov počas štúdia v Opave, ktorú skutočnosť SP nezohľadnila a teda nesprávne posúdila, aj štúdium v Opave, ktoré obdobie malo byť posúdené ako obdobie služby, ktorú pôvodný žalobca nepochybne vykonával. V ďalšom pôvodný žalobca poukázal na režim panujúci na stredných vojenských školách až do roku 1991, kde sa bez akejkolvek verejnej kontroly vychovávali maloletí (od 15 rokov veku) vojaci vojenských škôl, ktorým bola tvrdo nanucovaná služba popri štúdiu, ktorú museli strieť a vykonávať pod hrozbou disciplinárneho trestu, pričom službu vykonávali podľa tých istých právnych predpisov ako vojaci základnej vojenskej služby alebo vojaci z povolania. Tento stav, ktorý je dnes tabu, trval až do prijatia Listiny základných práv a slobôd v roku 1991, kedy osobám mladším ako 18 rokov bol zakázaný vojenský výcvik a vojenská príprava s tým, že verejne sa nemohlo hovoriť o vojenskom výcviku a vojenskej príprave týchto maloletých, v školách panovali nekompromisné vojenské normy a vojenské pravidlá, ktoré sú dnes predmetom utajovania pred verejnosťou. Pôvodný žalobca uviedol, že do dozornej služby počas štúdia na strednej vojenskej škole sa nastupovalo každý deň o 16.00 hod. na rozkaz veriteľa a žiaci sa v nich striedali až po 24 hodinách s tým, že akýkoľvek priestupok v tejto službe bol verejne trestaný, za tieto služby žiaci nikdy nedostali peniaze a ak bol vyhlásený bojový poplach museli sa ho s plnou poľnou zúčastniť aj maloletí žiaci 1. až 4. ročníka školy, preto pôvodný žalobca mal za to, že štúdium na s na vojenskej škole v Opave nebolo iba štúdiom, ale bolo aj výkonom služby. V uvedenej súvislosti pôvodný žalobca poukázal, že tieto praktiky vo vojenských školách boli aj v rozpore s v tej dobe určitým Zákonníkom práce, ktorý zakazoval nočnú prácu a prácu nadčas osobám mladším ako 16 rokov, ktoré mohli pracovať najviac 36 hodín týždenne. Sumarizujúc uvedené pôvodný žalobca uviedol cit. „Stojí naozaj za výkon starostlivejšieho dokazovania, aby sa odhalilo, či naozaj išlo o vynucovanú službu na Vojenských stredných odborných školách a VGJŽ, a zároveň aj o výkon nútených prác. Za jedno, aj druhé patrí primeraná finančná náhrada. Medzitým vojenských stredoškôlkov dobehol dôchodkový vek a dnes už nehodlajú mlčať ... študenti civilných škôl takéto zaobchádzanie nikdy nepoznali... Aj toto bol prosím ďalší výkon SLUŽBY v ČSLA v súlade so zákonom ČSSR! Prečo to pred súdmi Sociálna poisťovňa skrýva?“

Pôvodný žalobca ďalej poukázal, že nie je zjavné ako sa SP vysporiadala s listinnými dôkazmi t.j. s úradnými záznamami Ministerstva obrany SR, s vojenskou knižkou, s výkazmi dôb a kategórií funkcií, so školskými vysvedčeniami pôvodného žalobcu zo štúdia v Opave, s ďalšími listinnými dôkazmi, vypočutím očitých svedkov, ako aj napr. s listinou „Potvrzení o přijetí“ z 19.03.1968, ktorým bolo pôvodnému žalobcovi oznámené jeho prijatie na štúdium v Opave ktoré malo charakter povolávacieho rozkazu, pričom v potvrzení nebolo nikde uvedené, že sa jedná o výkon služby a nútenej práce, takže podľa pôvodného žalobcu cit. „Je to ďalší dôkaz o tom, že sme ako žiaci ZDŠ boli oklamaní a podvedení, že nešlo len o štúdium, ale popritom aj o výkon služby a výkon nútených prác a to od nášho veku 15. rokov, odkedy sme tam nastúpili. (...) ... všetko jasne usvedčuje Sociálnu poisťovňu o tom, že s osobou odvolateľa už od počiatku (od 28.08.1977 do 31.07.1981) zaobchádzalo ako s vojakom ČSLA.“ Pôvodný žalobca dodal, že vojaci z povolania slúžiaci v tých istých kasárňach, v ktorých bol aj pôvodný žalobca počas svojho štúdia v Opave, mali všetci priznanú I. a II. kategóriu funkcií, hoci sa tam zdržiavali počas pracovných dní iba 8 a pol hodiny denne, avšak žiaci školy tam paradoxne boli nonstop 24 hodín denne celé 4 roky, teda 3 x dlhšie ako vojaci z povolania, preto pôvodný žalobca žiadal odstrániť túto diskrimináciu a nerovnosť a cit. „... priznať I. kategóriu funkcií aj za výkon odvolateľovej služby v 1. až 4. ročníku VGJŽ. Sociálna poisťovňa dnes nedokáže právne odpovedať na otázku, prečo odvolateľ bol sústavne nútený študovať za ostatným a stráženým plotom, z akých dôvodov a príčin?“ Preto podľa pôvodného žalobcu, za toto obdobie nemôže mať priznanú iba III. pracovnú kategóriu ako ostatní žiaci na civilných stredných školách. Podľa pôvodného žalobcu „Sociálna poisťovňa, napriek všetkým týmto neodškriepiteľným faktom, mu I. kategóriu funkcií posudzuje až od dňa 20.09.1980, kedy dosiahol vek dospelosti t.j. 18 rokov. To je poriadne ohýbanie práva! To, že už bol dávno vo výkone služby ešte pred týmto dátumom ju nezaujímá! Tu sa dostáva do zjavnej kolízie branný zákon NZ ČSR č. 92/1949 Zb. (ktorý umožnil odvolateľovi stať sa vojenskou osobou už oveľa skôr, než vo veku 18 rokov) a dôchodkové zákony, ktoré posudzujú dôchodkové nároky iba od fyzického veku odvolateľa 18 rokov ...“

V ďalšom obsiahlom texte pôvodný žalobca poukázal, že žiaci vojenských stredných škôl, ako detskí vojaci mali rovnakú výbavu a výstroj ako vojaci; mali rovnaký režim v kasárňach ako vojaci; rovnako vykonávali dozornú službu na rote; ohľadne vojenských trestných činov sa na nich identicky vzťahoval Trestný zákon; podľa vyhlášky č. 20/1958 Zb. sa žiaci vojenských škôl zaradovali do vojska ako vojenské osoby a služobná povinnosť im vznikla dňom ich odvedenia, pričom pôvodný žalobca bol podľa vojenskej knižky odvedený 16.03.1981, ktorým dňom sa pôvodný žalobca zaradil do vojska a stal sa vojenskou osobou (čl. 17 odvolania, pozn. súdu). Pôvodný žalobca poukázal, že podľa jeho vojenskej knižky je

obdobie štúdia na strednej vojenskej škole v Opave zaznamenané ako cit. „vojenská činná služba“ a preto je túto službu potrebné považovať za prípravu na výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách už od jeho veku 15 rokov podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., a taktiež už počas štúdia mal pôvodný žalobca tzv. „Zdravotní knižku pro vojáky z povolání“ za účelom vykonávania lekárskeho prehliadok, pričom prvú zdravotnú prehliadku absolvoval 13.09.1977.

Napokon pôvodný žalobca poukázal na potrebu aplikácie § 3 odseku 1 nariadenia vlády č. 117/1988 Zb. o zaradovaní pracovníkov do I. a II. pracovnej kategórie, podľa ktorého doba štúdia žiaka stredného odborného učilišťa, ktorý sa pripravuje na zamestnanie I. a II. pracovnej kategórie sa započítava ako doba zamestnania v tejto pracovnej kategórii, ak sa praktické vyučovanie uskutočňuje pravidelne na pracoviskách alebo v prevádzkach, kde sa tieto zamestnania I. a II. pracovnej kategórie vykonávajú. V tejto súvislosti, podľa pôvodného žalobcu SP-ňa nezohľadnila, že pre výkon služby v I. resp. v II. kategórii funkcií nebol podstatný výkon vojenskej základnej služby, ale to závisí od skutočného vojenského výcviku a reálnej vojenskej prípravy s dodatkom, že v prípade žiakov vojenských škôl musel byť výcvik neporovnateľne intenzívnejší a rozsiahlejší ako u bežných vojakov základnej služby, kde trval iba 30 dní, pretože vo vojenských školách sa vychovali budúce špičkové práporčičky a dôstojnícke elity velenia armády, ministri obrany a nie nepotrebné podradné či tretoradé kádre, pretože štát musel budovať obranu a postarať sa o svoju bezpečnosť. O výkone služieb podľa pôvodného žalobcu svedčia listinné dôkazy o výkone dozornej služby žiakov 1. až 4. ročníka vojenského gymnázia v Opave od 28.08.1977 do 31.07.1981, ktoré dokumenty sú vo vojenských historických archívoch v Trnave, Bratislave, Olomouci a Prahe. V tej súvislosti pôvodný žalobca poukázal na rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 10 Sd/151/2013 z 25.06.2014 kde je konštatované, že pojem služba je oveľa širší než ako ho vykladá SP, ako aj na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Sd/21/2016 zo 14.09.2016 podľa ktorého, štúdiom odvolateľa v 1. a 2. ročníku vojenskej strednej odbornej školy treba považovať za službu. Pôvodný žalobca poukázal, že zákon č. 100/1988 Zb. v § 132 ods. 1 univerzálne pojednáva iba o službe a nie o službe vojakov v činnej službe, takže akékoľvek prívlastky, či prílepky k pojmu „služba“ sú nelegálne a cit. „... vykonávané iba vojakmi. Tí si vniesli do svojich predpisov iba chaos a nezrozumiteľnosť.“ Taktiež § 33 zákona č. 76/1959 Zb. pojednávajúci o nároku na výsluhový príspevok, nekonkretizuje o aký druh služby pre tento nárok by sa malo jednať, t.j. neuvádza, že služba má byť vykonávaná v služobnom pomere, takže by to mohla byť aj dozorná služba študentov vojenského gymnázia s tým, že § 145j ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. upravuje aj iné druhy služby v ozbrojených silách na účely sociálneho zabezpečenia. Podľa žalobcu existovalo mnoho rôznych druhov služieb, ktorý chaos si spôsobili sami vojaci a tento neprehľadný právny problém by mal ísť podľa žalobcu na ťarchu SP-ne, preto podľa žalobcu cit. „... služba žiakov popri štúdiu na vojenských stredných školách má reálnu šancu na uznanie prvých ročníkov za I. kategóriu funkcií už od 15 rokov ich veku ..., pretože ju reálne vykonávali.“ Podľa žalobcu v ozbrojených zložkách odslúžil viac ako 15 rokov vrátane štúdia na vojenskom gymnázium, t.j. svoj záväzok voči štátu si plnil a preto očakával, že zo strany štátu mu bude umožnené odísť do starobného dôchodku v zníženom veku, pretože počas výkonu služby žalobca ani členovia jeho rodiny nesmeli vycestovať, nesmeli sa stretávať s cudzincami a celkový výkon služby do roku 1991 bol diskriminačný. Preto má žalobca za to, že zámer zákonodarcu zabezpečiť žalobcovi vyššiu úroveň jeho zabezpečenia v starobe za dobu výkonu jeho služby, nebolo znevýhodniť ho v porovnaní s poistencami vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

8. Žalovaný, žalobou napadnutým rozhodnutím č. 620 920 6410 0 z 20.04.2020 odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu SP-ne v celom rozsahu zamietol a rozhodnutie SP-ne potvrdil.

Žalovaný poukázal, že žalobca požiadal o priznanie starobného dôchodku žiadosťou z 30.09.2019 a to počnúc od 20.09.2017 vo veku jeho 55 rokov. Túto žiadosť SP zamietla, keďže z potvrdenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 6565404024295500/2017 zo 07.08.2017 vyplývalo, že žalobcovi bol podľa § 33 zákona č. 76/1959 Zb. priznaný výsluhový príspevok počnúc dňom 01.07.1993, keďže žalobca bol na vlastnú žiadosť prepustený zo služobného pomeru vojaka z povolania k 30.06.1993. Žalovaný dodal, že výsluhový príspevok sa s účinnosťou od 01.05.1998 považuje podľa § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z. z. za výsluhový dôchodok. V ďalšom žalovaný identicky ako boli uvedené aj v rozhodnutí SP-ne, zopakoval doby, ktoré boli v I. kategórii funkcií žalobcovi zohľadnené v súvislosti s jeho službou v ozbrojených silách s tým, že po duplicitne zhodnotenej dobe od 01.03.1983 do 30.06.1993 z dôvodu výkonu leteckej služby, bola tak žalobcovi pre účel výsluhového dôchodku a jeho výšky zhodnotená celková doba 23 rokov a 47 dní, a pre nárok na starobný dôchodok a jeho výšku bola žalobcovi v I. kategórii funkcií zohľadnená doba v rozsahu 12 rokov a 287 dní. Žalovaný uviedol, že v súlade s § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. je jedným z nárokov zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie možnosť zníženia dôchodkového veku, oproti veku ktorý je podľa § 65 ods. 2 zákona č.

461/2003 Z.z. stanovený na 62 rokov veku poistenca a to za zákonom stanovených podmienok v § 21 ods. 1, § 132 ods. 1 alebo § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ustanovení ktorých bol posúdený dôchodkový vek žalobcu s poukazom, že pre zníženie dôchodkového veku pre nárok na starobný dôchodok žalobca nesplnil podmienku podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. podľa ktorého je podmienkou na starobný dôchodok pri zníženom dôchodkovom veku podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. to, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvala k 31.12.1999 avšak, keďže žalobcovi bol od 01.07.1993 priznaný výsluhový dôchodok je zrejším, že jeho služba v I. alebo II. kategórii funkcií netrvala k 31.12.1999 čím nesplnil podmienky podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. pre možnosť zníženia dôchodkového veku.

Žalovaný uviedol že do doby zhodnocovanej pre vznik nároku na dávku v starobe a určenia jej sumy je potrebné hodnotiť obdobie zamestnania vykonávané v služobnom pomere, ktoré je obdobím dôchodkového poistenia s tým, že právne predpisy neumožňujú na nárok na starobný dôchodok započítať obdobie dôchodkového poistenia, ktorým je aj zamestnanie vykonávané v služobnom pomere a hodnotiť ho väčšom rozsahu ako bolo reálne získané. Žalobca v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií, ktoré je postavené na roveň zamestnania I. pracovnej kategórie nezískal najmenej 20 rokov (získal iba 12 rokov a 287 dní), preto mu nárok na starobný dôchodok k 20.09.2017 nevznikol.

K zápočtu doby štúdia v 1. a 2. ročníku na vojenskej strednej odbornej škole (VSOŠ) a na vojenskom gymnáziu (VG) ako doby výkonu vojenskej činnnej služby s ich zaradením do I. kategórie funkcií na účely dôchodkového (výsluhového) zabezpečenia, žalovaný uviedol, že systém pracovných kategórií bol do Československého právneho systému sociálneho zabezpečenia zavedený s účinnosťou od 01.01.1957 zákonom č. 55/1956 Zb. o sociálnom zabezpečení a jeho cieľom bolo poskytnúť vyššie dôchodkové nároky vybraným osobám, vo vzťahu ku ktorým štát uznal svoju zodpovednosť za výkon práce v zdraví škodlivom a zdraví ohrozujúcom prostredí. Dôchodkové zabezpečenie občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách a sociálne zabezpečenie vojakov z povolania od 01.07.1964 upravoval zákon č. 101/1964 Zb., následne zákon č. 121/1975 Zb. a od 01.10.1988 zákon č. 100/1988 Zb. a vykonávacie vyhlášky k týmto zákonom, podľa ktorých nárok na starobný dôchodok vznikal vojakom z povolania za iných podmienok ako u väčšiny ostatných občanov. S poukazom na uvedené zákony žalovaný uzavrel, že žiaci 1. a 2. ročníka VSOŠ sa štúdiom pripravovali na službu vojaka z povolania a neboli vojakmi v činnnej službe a základnú vojenskú službu vykonávali počas štúdia v 3. a 4. ročníku, v prípade VG sa žiaci 1. až 4. ročníka pripravovali na štúdium na vojenských vysokých školách a počas tohto štúdia neboli vojakmi v činnnej službe a prijatím na štúdium na VG po skončení povinnej školskej dochádzky vznikla týmto žiakom podľa branného zákona branná povinnosť v roku, v ktorom dovŕšili 17 rokov veku, avšak neboli povolení na výkon základnej (náhradnej) vojenskej služby, ale pri štúdiu na VSOŠ sa výkon základnej vojenskej služby evidoval 24 mesiacov odo dňa vyradenia žiakov VSOŠ, tj. výkon základnej služby trval počas štúdia v 3. a 4. ročníku VSOŠ a v prípade VG základnú vojenskú službu vykonávali študenti až odo dňa nástupu na štúdium na vojenskú vysokú školu. Preto štúdium po skončení povinnej školskej dochádzky sa v súlade so smernicou u žiakov vojenských škôl vykazuje ako doba štúdia v prvej a druhej časti výkazu so zaradením tejto doby do III. pracovnej kategórie. Preto štúdium v 1. a 2. ročníku VSOŠ, ale ani na štúdium na VG nie je možné považovať za ostatnú vojenskú službu podľa § 132 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., pretože činnosť, ktorú títo žiaci počas tejto doby vykonávali pred nástupom na základnú vojenskú službu, nebola výkonom vojenskej služby, keďže do vojenskej činnnej služby mohlo byť zaradený iba ten kto dosiahol vek 18 rokov. Z uvedených dôvodov podľa žalovaného, nie je možné štúdium v 1. a 2. ročníku na VSOŠ a ani štúdium na VG započítať na účely dôchodkového zabezpečenia do I. (II.) kategórie funkcií a preto námietky žalobcu žalovaný vyhodnotil ako nedôvodné. Nedôvodnou vyhodnotil žalovaný aj námietku žalobcu vo veci dvojnásobného započítania mu zvýhodnenej doby leteckej od 01.03.1983 do 30.06.1993 v I. kategórii funkcií s odôvodnením, že žiadny právny predpis neumožňuje takýto spôsob zápočtu rokov a toto obdobie pre účely nároku na starobný dôchodok bolo žalobcovi zhodnotenú správne. Žalovaný uzavrel, že žalobcovi ku dňu dovŕšenia 55 rokov nevznikol nárok na starobný dôchodok s dodatkom, že keďže v čase rozhodovania žalovaného Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR nevydalo opatrenie o určení dôchodkového veku, preto zatiaľ nebolo možné určiť dôchodkový vek ani u žalobcu. Rozhodnutie žalovaného bolo žalobcovi doručené 29.04.2020.

Konanie pred správnym súdom

9. Pôvodný žalobca svoju včas podanú všeobecnú správnu žalobu proti rozhodnutiu žalovaného č. 620 920 6410 0 z 20.04.2020, ako aj proti jemu predchádzajúcemu rozhodnutiu SP-ne č. 620 920 6410

0 z 20.11.2019 odôvodnil absolútne identickými argumentami, aké boli uvedené aj v jeho obsiahlom odvolaní proti rozhodnutiu SP-ne (viď vyššie, pozn. súdu).
Pôvodný žalobca žiadal o nariadenie pojednávania.

10. Žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe zdôraznil, že medzi pôvodným žalobcom a žalovaným bola spornou doba poistenia zhodnotená pôvodnému žalobcovi pre nárok na starobný dôchodok, ktorú dobu podľa názoru pôvodného žalobcu, žalovaný posúdil v rozpore s právnymi predpismi a v rozpore so súdnou praxou Najvyššieho súdu SR. Žalovaný sa so žalobnými námietkami nestotožnil pričom uviedol, že pôvodný žalobca 20.09.2017, ku dňu ktorému požiadal o priznanie starobného dôchodku, dovŕšil vek 55 rokov; pôvodnému žalobcovi bol priznaný výsluhový príspevok od 01.07.1993, ktorý sa považuje za výsluhový dôchodok na priznanie nároku ktorého a jeho výšky mu bola zhodnotená doba služby v trvaní 23 rokov a 47 dní v I. kategórii funkcií (od 20.09.1980 do 30.06.1993) a to vrátane duplicitne zohľadnenej zvýhodnenej doby leteckej, t.j. kedy bol pôvodný žalobca vojenským pilotom a to od 01.03.1983 do 30.06.1993; pre nárok na starobný dôchodok a jeho výšku tak pôvodný žalobca v I. kategórii funkcií získal spolu 12 rokov a 287 dní; pôvodný žalobca bol prepustený zo služobného pomeru vojaka z povolania k 30.06.1993 na vlastnú žiadosť. V ďalšom žalovaný identicky ako vo svojom rozhodnutí uviedol, že jedným z nárokov vyplývajúcich zo zaradenia do I. pracovnej kategórie je možnosť zníženia dôchodkového veku za zákonných podmienok, ktoré podmienky sú uvedené v § 21 ods. 1, § 132 ods. 1 a v § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.. Tým, že pôvodnému žalobcovi bol k 01.07.1993 priznaný výsluhový príspevok pôvodný žalobca nespĺňa už zákonnú podmienku na zníženie dôchodkového veku podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb., pretože jeho služba v prvej kategórii funkcií netrvala k 31.12.1999. Žalovaný opätovne, ako vo svojom rozhodnutí zdôraznil, že zvýhodnenú dobu leteckú, ktorá bola duplicitne započítaná pre účely výsluhového dôchodku nie je možné zhodnotiť pre nárok na starobný dôchodok a teda pôvodný žalobca v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií nezískal najmenej 20 rokov (iba 12 rokov a 287 dní) pre nárok na starobný dôchodok k 20.09.2017. Vo vzťahu k argumentu o nezapočítaní doby štúdia na vojenskom gymnáziu pôvodnému žalobcovi, žalovaný zopakoval svoju argumentáciu z napadnutého rozhodnutia. Žalovaný považuje svoje rozhodnutie za vecne správne, preto navrhuje žalobu zamietnuť.
Žalovaný nežiadal o nariadenie pojednávania vo veci.

11. Pôvodný žalobca vo svojom stanovisku (replika) k vyjadreniu žalovaného, prostredníctvom svojho právneho zástupcu v skrátenej forme zopakoval svoju žalobnú a odvolaciu argumentáciu, týkajúcu sa charakteru služby, ktorú vykonával počas doby štúdia na vojenskom gymnáziu v Opave a ktorá doba by mu pre účely priznania nároku na starobný dôchodok, vzhľadom na jej charakter, mala byť započítaná v I. kategórii funkcií.

12. K stanovisku pôvodného žalobcu (replika), ktoré bolo žalovanému doručené na vyjadrenie 11.01.2021, už žalovaný svoje stanovisko (duplika) nezaujal.

13. Na pojednávaní 26.05.2021 krajský súd vyhlásil vo veci rozsudok č. k. 6 Sa/26/2020-84, ktorým žalobu žalobcu zamietol a účastníkom konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že k 31.12.1999 v zmysle § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. netrvala u pôvodného žalobcu služba v I. ani II. kategórii funkcií, keďže zo služobného pomeru profesionálneho vojaka bol prepustený k 01.07.1993, od kedy mu bol priznaný výsluhový dôchodok. Krajský súd uviedol, že právne predpisy pre priznanie nároku na starobný dôchodok neumožňujú započítať pôvodnému žalobcovi obdobie dôchodkového poistenia z minulosti, kedy vykonával zamestnanie v služobnom pomere. Keďže pôvodný žalobca nezískal výkonom funkcie v I. kategórii najmenej 20 rokov, nespĺnil tak zákonnú podmienku na priznanie mu starobného dôchodku pri zníženom dôchodkovom veku k 20.09.2017. Krajský súd sa stotožnil s názorom žalovaného, že obdobie kedy bol pôvodný žalobca žiakom 1. a 2. ročníka vojenského gymnázia, kedy sa pripravoval na službu vojaka z povolania, nebol v skutočnosti vojacom v činnnej službe a vojenskú základnú službu vykonával v 3. a 4. ročníku, preto toto obdobie nie je možné pôvodnému žalobcovi započítať a považovať ho za ostatnú vojenskú službu pre účel nároku na starobný dôchodok. Vo vzťahu k žalobnej námietke o dvojnásobnom započítaní zvýhodnenej doby leteckej, krajský súd dodal, že tato žalobná námietka je irelevantná, pretože žiadny právny predpis neumožňuje zápočet týchto rokov vo zvýhodnenej kategórii aj pre účely starobného dôchodku s tým, že toto obdobie bolo už pôvodnému žalobcovi započítané duplicitne pre účely výsluhového dôchodku.

14. O odvolaní dedičov pôvodného žalobcu (pôvodný žalobca zomrel XX.XX.XXXX, pozn.) rozhodol Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) rozsudkom sp. zn. 6 Ssk/30/2021 z 30.11.2022, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 6 Sa/26/2020-84 z 26.05.2021 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší správny súd dôvodil, že krajský súd opomenul skúmať počas celého konania splnenie procesnej podmienky spočívajúcej v existencii procesnej subjektivity účastníkov konania a to aj bez návrhu, resp. bez námietok účastníkov. Krajský súd rozhodol v čase, keď pôvodný žalobca už nedisponoval, t.j. stratil procesnú subjektivitu z dôvodu svojho úmrtia XX.XX.XXXX, tj. ešte pred rozhodnutím krajského súdu, ktorého konanie vykazuje neodstrániteľnú procesnú vadu čo spôsobilo zmatečnosť rozhodnutia krajského súdu.

15. V dôsledku reorganizácie súdnictva a vzniku Správneho súdu v Košiciach (ďalej len „správny súd“; viď vyššie) následne už konala vo veci od 01.06.2023 identická zákonná sudkyňa správneho súdu, ktorá bola aj zákonnou sudkyňou vo veci pred krajským súdom.

16. Správny súd uznesením č. k. KE-6 Sa/5/2023-18 z 18.01.2024 rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi zomrelého pôvodného žalobcu, t.j. o pokračovaní so žalobcami 1/ až 3/ a to v zmysle záverov rozhodnutia o dedičstve po pôvodnom žalobcovi sp. zn. 12 D/349/2021 z 03.06.2021. Správny súd svoje rozhodnutie odôvodnil konštatovaním, že právo na starobný dôchodok nie je osobnostným právom pôvodného žalobcu, ktoré by neprechádzalo po jeho smrti na jeho dedičov, preto z uvedeného dôvodu dedičia pôvodného žalobcu vstupujú do právneho statusu pôvodného žalobcu, pretože by mali nárok na sumy starobného dôchodku splatné pre pôvodného žalobcu ku dňu jeho smrti za predpokladu, že by pôvodný žalobca splnil podmienky nároku na tento starobný dôchodok a na jeho výplatu pred svojou smrťou. Z uvedených dôvodov správny súd ustálil svoju povinnosť pokračovať v konaní s dedičmi pôvodného žalobcu, ako aj v prieskume žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného a jemu predchádzajúceho rozhodnutia SP v prípade, ak dedičia pôvodného žalobcu budú súhlasiť s pokračovaním v konaní.

Uznesenie správneho súdu nadobudlo právoplatnosť 14.02.2024.

17. Právni nástupcovia pôvodného žalobcu t.j. žalobcovia 1/ až 3/ (spolu ďalej len „žalobcovia“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu (čl. 24 spisu) oznámili 30.05.2024, že žiadajú nariadenie pojednávania vo veci.

18. Dňom 07.02.2025 v súlade s dodatkom č. 2 k Rozvrhu práce Správneho súdu v Košiciach na rok 2025, došlo v danej veci k zmene zákonnej sudkyne správneho súdu, ktorá zmena bola právnenému zástupcovi žalobcov oznámená 12.05.2025 a žalovanému 07.05.2025.

19. Správny súd prejednal vec na pojednávaní 30.05.2025, na ktoré boli riadne a včas predvolaní všetci účastníci konania, pričom právny zástupca žalobcov poukázal na čl. 2 Ústavy Slovenskej republiky v zmysle ktorého, orgány verejnej moci môžu konať iba na základe zákona a v jeho medziach s dodatkom, že SP a žalovaný takto nekonali, pretože nevykonali dokazovanie v potrebnom rozsahu, ignorovali pôvodným žalobcom navrhované dôkazy ohľadne zistenia reálnych podmienok štúdia na vojenskej škole pôvodným žalobcom a v tomto smere nevypočuli ani pôvodného žalobcu, ani jeho právneho zástupcu, ani iných navrhovaných svedkov. Poukázal, že SP a žalovaný sa odvolávajú na staré a neaktuálne rozsudky a nechcú vypočuť pôvodného žalobcu ako poistenca, podľa jeho názoru SP mala vykonať dokazovanie ohľadne podmienok prijatia a podmienok štúdia, ktorá mal pôvodný žalobca na vojenskej škole, ktoré obdobie štúdia, malo byť podľa právneho zástupcu žalobcov pôvodnému žalobcovi zohľadnené pre účely nároku na starobný dôchodok. Poukázal, že SP-ňa podľa jeho názoru nekomunikuje s Ministerstvom obrany SR, ktoré klame a podvádzá, uvádza nepravdivé údaje; v súvislosti so SP-ňou a žalovaným konštatovaním, podľa ktorého pôvodný žalobca nevykonával činnosť profesionálneho vojaka k 31.12.1999 a preto mu nemôže byť priznaný nárok na odchod do starobného dôchodku v nižšom veku, odporuje rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 7Ssk/62/2021 v obdobnej veci. V ostatnom, právny zástupca žalobcu zopakoval svoje argumenty ohľadne podmienok štúdia na vojenskej škole pôvodným žalobcom tak, ako sú uvedené v jeho odvolaní proti rozhodnutiu SP-ne a v žalobe. Žalobou napadnuté rozhodnutia považuje za nezákonné, preto ich navrhol zrušiť a žalobcom priznať nárok na náhradu trov konania.

Poverená zástupkyňa žalovaného považuje žalobou napadnuté rozhodnutia SP-ne a žalovaného za zákonné, založené na riadne ustálenom skutkovom základe; zdôraznila, že SP-ňa nemá oprávnenie

vyhodnocovať podmienky štúdia na vojenských školách; podotkla, že doba štúdia na vojenskej škole nemôže byť pôvodnému žalobcovi zohľadnená z dôvodu, že do vojenskej činnnej služby mohla v rozhodnom období nastúpiť iba osoba, ktorá dovŕšila 18. roku veku. Z dôvodu vecnej správnosti žalobou napadnutých rozhodnutí navrhla žalobu zamietnuť.

Právne východiská pre rozhodnutie

20. Podľa § 493e zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) „Konania začaté a neskončené do 30. júna 2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30. júna 2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.“

21. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Správne súdy rozhodujú v konaniach o (c) správnych žalobách v sociálnych veciach.“

22. Podľa § 134 ods. 2 písm. d) SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak (d) ide o veci podľa § 6 ods. 2 písm. c), ak je žalobcom fyzická osoba.“

23. Podľa § 135 ods. 1 SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.“

24. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie (a) Sociálnej poisťovne.“

25. Podľa prvej vety § 202 ods. 2 SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.“

26. Podľa prvej vety § 203 ods. 2 SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi.“

27. Podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) v znení účinnom ku dňu (20.09.2017), ku ktorému si pôvodný žalobca uplatnil nárok na starobný dôchodok (ďalej len „v znení účinnom v rozhodnom čase“) „(1) Poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.
(2) Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.“

28. Podľa § 65a ods. 4 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase „(4) Dôchodkový vek poistenca, ktorý po 31. decembri 2016 dovŕši dôchodkový vek určený podľa § 65 ods. 4 až 8 a § 274, sa zachováva.“

29. Podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase „(1) Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.“

30. Podľa § 118 ods. 1 a 4 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase „(1) Ak fyzická osoba, ktorá splnila podmienky nároku na dávku, zomrela po uplatnení nároku na dávku a nároku na jej výplatu, prechádzajú nároky na sumy splatné ku dňu smrti tejto fyzickej osoby postupne na manžela (manželku), deti a rodičov.

(4) Nároky prechádzajúce na fyzické osoby uvedené v odsekoch 1 až 3 nie sú predmetom dedičstva; predmetom dedičstva sa stávajú, ak niet týchto fyzických osôb.“

31. Podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) „(1) Na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení (b) príslušníci Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, colníci (ďalej len „policajt“), príslušníci ozbrojených síl, ktorí vykonávajú profesionálnu službu v ozbrojených silách) (ďalej len „profesionálny vojak“), a príslušníci ozbrojených síl, ktorí sa počas výkonu vojenskej služby v ozbrojených silách štúdiom alebo výcvikom pripravovali na výkon profesionálnej služby v ozbrojených silách (ďalej len „vojak prípravnej služby“) a ktorým za

výkon profesionálnej služby nevznikne nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu (ďalej len „výsluhový dôchodok“) alebo invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu (ďalej len „invalidný výsluhový dôchodok“).

32. Podľa § 14 ods. 1 a 4 zákona č. 100/1988 Zb. „(1) Zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

(4) Ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).“

33. Podľa § 21 ods. 1 a 3 zákona č. 100/1988 Zb. „(1) Občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),

c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),

d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo

e) 60 rokov.

(3) Policajtom, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby sa do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtom, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.“

34. Podľa § 129 piatej časti zákona č. 100/1988 Zb. „Pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa tejto časti (ďalej len „vojaci z povolania“), platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak.“

35. Podľa § 130 ods. 1 a 2 piatej časti zákona č. 100/1988 Zb. „(1) Služba vojakov z povolania (ďalej len „služba“) vykonávaná pred 1. januárom 2000 je zaradená na účely dôchodkového zabezpečenia podľa druhov vykonávaných funkcií do I. alebo II. kategórie. Služba vykonávaná po 31. decembri 1999 sa na účely dôchodkového zabezpečenia považuje za zamestnanie III. pracovnej kategórie.

(2) Ministri obrany, vnútra a spravodlivosti Slovenskej republiky môžu vo svojej pôsobnosti stanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zaradenie vykonáva. Pritom môžu stanoviť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania.“

36. Podľa § 132 ods. 1 písm. a) piatej časti zákona č. 100/1988 Zb. „(1) Vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň (a) 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií.“

37. Podľa § 174 ods. 1 a 2 druhej hlavy, desiatej časti zákona č. 100/1988 Zb. „(1) Občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií.

b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,

c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo

d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

(2) Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb.“

38. Podľa písm. A, bodu 1 Smernice pre zvýhodnený zápočet služobnej doby v obore pôsobnosti federálneho ministerstva národnej obrany, prijatej k vykonaniu zákona č. 100/1988 Zb. v súlade s jeho zmocňovacím ustanovením v § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorá je prílohou Rozkazu ministra národnej obrany ČSSR č. 17/1988 z 23.09.1988, sa zvýhodnený zápočet služobnej doby pre nárok a výšku dôchodku započítava vojakom z povolania dvojnásobne doba služby strávená v mieri vo výkonnej leteckej službe.

39. Podľa prvej vety § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov (ďalej len „zákon č. 76/1959 Zb.“) v znení účinnom ku dňu (01.07.1993) kedy bol pôvodnému žalobcovi priznaný nárok na výsluhový príspevok „(1) Vojakom z povolania prepusteným zo služobného pomeru podľa § 26 ods. 1 písm. a) až c) a e) až g) a ods. 2 patrí výsluhový príspevok (...)“

40. Podľa § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov „(3) Výsluhové príspevky, na ktoré vznikol nárok podľa § 33 ods. 1 písm. c) zákona č. 76/1959 Zb. v znení neskorších predpisov a tento nárok trvá ku dňu účinnosti tohto zákona, sa považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti, a zvyšujú sa od tohto dňa o 12 %. Ak však bol poberateľ tejto dávky prijatý do služobného pomeru uvedeného v § 53 ods.1, nárok na ňu zaniká dňom účinnosti tohto zákona.“

41. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 92/1949 Zb. Branný zákon v znení účinnom ku dňu (28.08.1977) nástupu pôvodného žalobcu na štúdium na VG (ďalej len „v znení účinnom v rozhodnom čase“) „Vojsko je súhrn vojenských osôb. Vojakmi sa rozumejú osoby, ktoré boli odvedené (§ 15, ods. 1) a majú služobnú povinnosť (§ 20).“

42. Podľa § 15 ods. 1 Branného zákona v znení účinnom v rozhodnom čase „(1) Zápis je úradné konanie, ktorého účelom je vziať brancov do vojenskej evidencie, zistiť predbežne ich spôsobilosť na vojenskú činnú službu a urobiť opatrenie na zlepšenie zdravotnej a inej spôsobilosti brancov pre výkon vojenskej činnnej služby.“

43. Podľa prvej vety § 5 ods. 2 Branného zákona v znení účinnom v rozhodnom čase „(2) Branná povinnosť vzniká 1. januárom roku, v ktorom občan dovŕši 17. rok, ak však bola prevzatá dobrovoľne (§ 6, ods. 1), dňom prevzatia.“

Odôvodnenie rozhodnutia správnym súdom

44. Vzhľadom k zneniu cit. § 202 ods. 2 SSP a § 203 ods. 2 SSP, v zmysle ktorých správny súd pri rozhodovaní o žalobe fyzickej osoby v sociálnych veciach (čo je aj daný prípad), túto môže posudzovať neformálne bez viazanosti jej žalobnými bodmi, správny súd preskúmal žalobou pôvodného žalobcu napadnuté rozhodnutia správnych orgánov a dospel k záveru o dôvodnosti správnej žaloby, aj keď nie z v žalobe uvádzaných dôvodov (nezapočítanie do zhodnocovanej doby, pre účely priznania nároku a výšky starobného dôchodku, aj doby, kedy pôvodný žalobca študoval na vojenskom gymnáziu v Opave), avšak z iných ďalej správnym súdom ustálených záverov.

45. Skôr však, ako by sa správny súd zaoberal vecnou stránkou žalobou napadnutých rozhodnutí správnych orgánov, mal za potrebné pristaviť sa najsamprv pri procesnej otázke nástupníctva žalobcov 1/ až 3/ do procesného statusu zomrelého pôvodného žalobcu, ktorý zomrel po uplatnení si nároku na starobný dôchodok, avšak pred rozhodnutím o tomto ním uplatnenom nároku, pričom o pokračovaní v tomto konaní so žalobcami 1/ až 3/ ako s jeho dedičmi, rozhodla pôvodná zákonná sudkyňa správneho

súdu uznesením č. k. KE-6 Sa/5/2023-18 z 18.01.2024, proti uzneseniu ktorému nebola prípustná kasačná sťažnosť.

Avšak, keďže aj prípadné procesné pochybenia správneho súdu v priebehu správneho súdneho konania by mohli byť predmetom kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu vo veci samej (t.j. proti rozsudku), správny súd považoval za potrebné pri tomto rozhodovaní už vo veci samej, zjednať nápravu procesného stavu nesprávne nastoleného zmieneným uznesením č. k. KE-6 Sa/5/2023-18 z 18.01.2024, ktorým v rozpore s cit. § 118 ods. 1 a 4 zákona o sociálnom poistení boli do konania pribratí na procesný post žalobcu všetci traja dedičia pôvodného žalobcu (manželka a dve deti), aj keď nárok pôvodného žalobcu na starobný dôchodok podľa cit. § 118 ods. 4 zákona o sociálnom poistení nie je a priori predmetom dedenia, ale stáva sa ním až vtedy, keď niet v prvom rade oprávnenej osoby na jeho vyplatenie, t.j. manželky zomrelého alebo ak niet ani jej, tak v druhom rade ak niet ani jeho detí a rodičov, čo však nie je daný prípad, keďže po zomrelom pôvodnom žalobcovi ostala pozostalá manželka a aj deti.

Keďže v zmysle cit. § 118 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, by prináležalo právo na vyplatenie starobného dôchodku po zomrelom manželovi (t.j. po nebohom pôvodnom žalobcovi) prioritne ako jedinej oprávnenej osobe iba jeho pozostalej manželke (t.j. žalobkyni 1/), samozrejme za predpokladu splnenia zákonných podmienok na priznanie a vyplatenie tohto starobného dôchodku, a nie aj jeho dvom deťom, ktoré by prichádzali do úvahy ako oprávnené osoby na jeho vyplatenie až v prípade, keby pozostalej manželky po pôvodnom žalobcovi nebolo [uvedenú postupnosť v cit. § 118 ods. 1 zákona o sociálnom poistení evokuje slovo „postupne“, pozn.], čo ale nie je tento prípad, správny súd zjednajúc nápravu nezákonne nastoleného procesného stavu v tomto súdnom konaní, konanie o žalobe žalobcov 2/ a 3/ (deti žalobcu) z dôvodu nedostatku ich aktívnej legitímácie na podanie tejto žaloby, zastavil tak, ako je to uvedené vo výroku I. tohto rozhodnutia.

V súvislosti s vecnou legitímáciou Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 2Obo/11/2020 z 26.11.2020 uviedol cit. „Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide“

V uvedenom smere správny súd analogicky podporne poukazuje na Stanovisko správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Snj 68/2018 z 22.05.2019, podľa ktorého cit. „Na účely správneho súdneho konania je potrebné ustanovenie § 63 ods. 2 Civilného sporového poriadku vykladať v súlade s osobitnou úpravou prechodu nárokov na dávky podľa § 118 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, resp. podľa § 118 ods. 4 veta za bodkočiarkou tohto zákona. V prípade úmrtia poškodeného v priebehu konania o správnej žalobe v sociálnych veciach a v konaní o kasačnej sťažnosti preto súd v zmysle § 25 Správneho súdneho poriadku v spojení s § 63 ods. 2 Civilného sporového poriadku a § 118 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov tieto konania preruší a pokračuje v nich s fyzickou osobou (osobami), na ktorú (by) prešiel nárok na sumy úrazových dávok, splatné ku dňu smrti poškodeného. Ak takej osoby niet, pokračuje v konaní v súlade s § 118 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov s dedičmi, resp. ak niet ani dedičov, konanie zastaví.“

46. Pokiaľ ide o meritum samé, t.j. o vecné posúdenie žiadosti pôvodného žalobcu o priznanie mu nároku na starobný dôchodok správnymi orgánmi, tie vychádzali z údajov, že pôvodný žalobca narodený XX.XX.XXXX o priznanie starobného dôchodku požiadal ku dňu 20.09.2017, t.j. ku dňu kedy dovŕšil 55 rokov veku; že pôvodný žalobca bol profesionálnym vojakom a že podľa § 33 zákona č. 76/1959 Zb. počnúc dňom 01.07.1993 bol pôvodnému žalobcovi, týmto titulom priznaný výsluhový príspevok, na priznanie ktorého mu bola zohľadnená doba služby v I. kategórii funkcií v rozsahu 23 rokov a 47 dní [od 20.09.1980 do 30.06.1993] a to vrátane duplicitného zohľadnenia mu doby výkonu služby vojenského pilota v čase od 01.03.1983 do 30.06.1993, keďže pôvodný žalobca bol na vlastnú žiadosť prepustený zo služobného pomeru profesionálneho vojaka ku dňu 30.06.1993.

SP-ňa a stotožniac sa s ňou aj žalovaný, vyhodnotením uvedených vstupných údajov dospeli k záveru, že pôvodný žalobca nespĺňa podmienku skoršieho odchodu do starobného dôchodku už vo veku jeho 55 rokov, pretože jednako podľa cit. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. jeho služobný pomer v I. kategórii funkcií netrval k 31.12.1999, keďže bol ukončený už 30.06.1993, a jednako z dôvodu, že nespĺnil zákonnú podmienku potrebnej doby výkonu služby v I. kategórii funkcii, keďže pre účely priznaniu mu nároku na starobný dôchodok mohla byť pôvodnému žalobcovi zohľadnená iba doba 12

rokov a 287 dní, pretože podľa správnych orgánov, právne predpisy (t. j. zákony č. 100/1988 Zb. a č. 461/2003 Z.z.) neumožňujú obdobie dôchodkového poistenia, ktorým je aj zamestnanie vykonávané v služobnom pomere vojaka hodnotiť vo väčšom rozsahu, než ako bolo „reálne“ získané, takže odhladiť od pôvodnému žalobcovi duplicitne pre účel výsluhového príspevku zohľadnenej doby výkonu funkcie vojenského pilota, tak pôvodný žalobca „reálne“ dosiahol výkon služby v I. kategórii funkcií v rozsahu iba 12 rokov a 287 dní, takže podľa správnych orgánov v zmysle cit. § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb., pôvodný žalobca ne získal najmenej 20 rokov zamestnania, v ktorom dôsledku mu nárok na starobný dôchodok od 20.09.2017 nevznikol.

Žalobca v podanom odvolaní v administratívnom konaní a aj v podanej žalobe dôvodil predovšetkým tým, že do doby zohľadňovanej pre účel posúdenia jeho nároku na starobný dôchodok mu mala byť započítaná aj celková doba jeho štúdia na vojenskom gymnáziu v Opave od 28.08.1977 do 31.07.1981 a nie iba SP-ňou a žalovaným z tohto obdobia zohľadnená doba od 20.09.1980 do 31.07.1981, t.j. iba doba, kedy počas štúdia dosiahol vek 18 rokov veku do skončenia štúdia. Pôvodný žalobca pritom svoj názor odôvodnil tým, že aj počas štúdia na vojenskom gymnáziu bol v podstate vojakom, keďže bol vyzbrojený, zúčastňoval sa služieb a pohotovostí a pod., t.j. nebol iba študentom, ale na základe rozkazu nadriadeného vykonával všetky činnosti ako vojak. Okrem toho žalobca v porovnaní s uvedenou prvou nosnou námietkou, vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu SP skutočne iba okrajovo vyjadril aj svoj nesúhlas s rozhodnutím SP-ne započítať mu zvýhodnený zápočet keď bol pilotom nadzvukového bojového lietadla.

Vzhľadom k uvedenému bolo v danej veci podstatným vyriešenie otázky, či pôvodný žalobca splnil alebo nespĺnil podmienku vzniku nároku na starobný dôchodok už dovŕšením veku 55 rokov.

47. Disponujúc uvedenými vstupnými údajmi o pôvodnom žalobcovi bolo prvoradou úlohou správnych orgánov správne indikovať zákonné ustanovenie, podľa ktorého bude nárok pôvodného žalobcu sťa by niekdajšieho profesionálneho vojaka, na priznanie mu starobného dôchodku už vo veku 55 rokov, posúdený.

K rozhodnému dňu 20.09.2017, ku ktorému pôvodný žalobca žiadal o priznanie mu starobného dôchodku, bol účinný zákon o sociálnom poistení (č. 461/2003 Z.z.), ktorý v jeho § 65 ods. 2 určoval zákonnú vekovú hranicu na priznanie starobného dôchodku 62 rokov veku, avšak súčasne s poukazom na jeho cit. § 274 a v spojení s cit. § 65a ods. 4 umožňoval priznať starobný dôchodok aj pri inom veku. Následne cit. § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení odkazoval správne orgány „pátrať“ po, na daný prípad adekvátnom zákonnom ustanovení v predchádzajúcej právnej úprave (t.j. rozumej predchádzajúcej zákonu č. 461/2003 Z.z., pozn.), keďže zákon o sociálnom poistení (č. 461/2003 Z.z.) nepoznal, resp. neobsahoval a neobsahuje právnu úpravu členenia zamestnaní na zamestnania I. a II. pracovnej kategórie, avšak práve skrz toto delenie cit. § 65a ods. 4 v spojení s § 274 zákona o sociálnom poistení umožňoval priznať starobný dôchodok žiadateľovi aj vo veku nižšom ako 62 rokov. Tou predchádzajúcou právnou úpravou bol zákon č. 100/1988 Zb., ktorý uvedené delenie zamestnaní spomínané v § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, obsahoval vo svojom § 14 ods. 1 a 4, podľa ktorých aj služba vojakov z povolania vykonávaná pred 01.01.2000 a zaradená podľa rezortných zoznamov (ministerstva obrany) do I. kategórie funkcií, za predpokladu, že nevznikol nárok na výsluhový „dôchodok“ podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., sa hodnotila ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb..

Aplikujúc uvedené na prípad pôvodného žalobcu, keďže výkon jeho funkcie profesionálneho vojaka bol podľa vstupných údajov od Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 6565404024295500/2017 zo 07.08.2017 zaradený do I. kategórie funkcií, ktorá skutočnosť nebola spornou, ktorú službu pôvodný žalobca vykonával pred 01.01.2000, bolo potrebné túto jeho službu profesionálneho vojaka hodnotiť ako zamestnanie I. pracovnej kategórie podľa cit. § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb., keďže na jej základe pôvodnému žalobcovi nevznikol nárok na výsluhový „dôchodok“ resp. na dôchodok za výsluhu rokov podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., pretože pôvodný žalobca mal priznaný iba výsluhový „príspevok“ (nie výsluhový „dôchodok“, pozn.).

Na tomto mieste je podľa správneho súdu nevyhnutným pristať sa pri pojme „výsluhový príspevok“, ktorý bol pôvodnému žalobcovi priznaný podľa cit. § 33 zákona č. 76/1959 Zb. počnúc od 01.07.1993 a ktorý v skutočnosti nie je „výsluhovým dôchodkom“ a podľa cit. § 89 ods. 3 zákona č. 114/1998 Z.z. sa za „výsluhový dôchodok“ iba považuje.

Teda po ustálení, že dobu výkonu služby profesionálneho vojaka u pôvodného žalobcu možno považovať za zamestnanie I. pracovnej kategórie podľa cit. § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb., mali správne orgány v tomto zákone č. 100/1988 Zb. ďalej zisťovať, či obsahuje ustanovenie, ktoré by toto

zaradenie zohľadňovalo pre účel posúdenia, či u pôvodného žalobcu, ako niekdajšieho profesionálneho vojaka, môže byť založený nárok na priznanie mu starobného dôchodku už vo veku 55 rokov.

Problematika sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania, čo bol aj prípad pôvodného žalobcu, bola upravená v § 129 a nasl. piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., pričom podľa cit. § 129 sa na vojakov z povolania aplikovali aj ostatné (rozumej mimo piatej časti) ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb., ak by v tejto piatej časti nebolo ustanovené inak. Otázkou nároku na starobný dôchodok profesionálneho vojaka upravoval v piatej časti zákona č. 100/1988 Zb. cit. § 132 ods. 1 písm. a), podľa ktorého má vojak z povolania nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov a ak vykonával službu zaradenú do I. kategórie funkcií najmenej 20 rokov. Vzhľadom k tomu, že pôvodný žalobca síce dosiahol vek 55 rokov, ale od 01.07.1993, kedy ukončil služobný pomer profesionálneho vojaka do 20.09.2017, ku dňu ktorému žiadal o priznanie mu starobného dôchodku, nemohol byť objektívne zamestnaný 25 rokov (iba 24 rokov a 6 mesiacov), nebolo síce možné na jeho prípad aplikovať toto ustanovenie cit. § 132 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb., avšak s ohľadom na zákonné zmocnenie v cit. § 129 zákona č. 100/1988 Zb. umožňujúce a nevylučujúce na profesionálnych vojakov aplikovať aj ostatné ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb., mali správne orgány priorityne zisťovať, či pôvodný žalobca nespĺňa niektorý zo zákonných predpokladov priznania mu nároku na starobný dôchodok podľa cit. § 21 ods. 1 a 3 zákona č. 100/1988 Zb., ktoré ustanovenie upravuje práve znížené vekové hranice na priznanie starobného dôchodku.

Ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. totižto rozpoznáva tri prípady, kedy by žiadateľovi bolo možné priznať starobný dôchodok už vo veku 55 rokov, vo veku ktorom aj pôvodný žalobca o jeho priznanie taktiež požiadal. Na prvý pohľad by na prípad pôvodného žalobcu prichádzala do úvahy aplikácia práve cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., pretože, ako už bolo uvedené, pôvodný žalobca dosiahol vek 55 rokov, od ktorého žiadal priznať starobný dôchodok a súčasne ním vykonávaná služba vojaka bola hodnotená ako zamestnanie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. (viď vyššie).

Vzhľadom k uvedenému, tak podľa správneho súdu, mali správne orgány (t.j. SP-ňa a žalovaný) na prípad pôvodného žalobcu správne aplikovať cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. a nie nimi aplikovaný cit. § 174 ods. 1 a 2 druhej hlavy, desiatej časti zákona č. 100/1988 Zb., ktoré ustanovenie je prechodným ustanovením, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a z I. a II. kategórie funkcií pôvodne od 31.12.1992 a neskôr od 31.12.1999, takže je len výnimkou zo zákonodarcom v cit. § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. upravených požiadaviek pre vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku, a navyše § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. ani neupravuje prípad priznania starobného dôchodku už vo veku 55 rokov, ako to žiadal pôvodný žalobca, ale upravuje iba ďalšie znížené vekové kategórie napr. od 56 roku veku a iba nadstavbovo k prípadom upraveným v cit. § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.. V súvislosti s uvedeným správny súd argumentačne podporne poukazuje na rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6 Ssk/8/2024 z 28.08.2024, podľa ktorého cit. „Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zák. č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999, pôvodne po 31. decembri 1992 a je potrebné ho chápať ako výnimku z požiadaviek ustanovených zákonodarcom na vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 (a tiež § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. do 01. júla 2002) len v určitom, prechodnom období. Úmyslom zákonodarcu nebolo zúžiť okruh osôb, ktorým prislúchajú nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, ale zachovať tieto nároky u presne vymedzenej skupiny poistencov, ktorí v zamestnaní zaradenom v preferovanej kategórii nezískali obdobie potrebné pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. práve a iba z dôvodu zrušenia zaraďovania týchto zamestnaní do preferovanej kategórie k 31. decembru 1999 (prvýkrát k 31. decembru 1992), za predpokladu, že takéto ich zamestnanie súčasne k tomuto dňu trvalo (pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 2017, sp. zn. 9So/285/2015).“ Inými slovami, sumarizujúc uvedený bod, SP-ňa a aj žalovaný mali na posúdenie žiadosti pôvodného žalobcu na priznanie mu starobného dôchodku aplikovať cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., z hľadiska aplikácie ktorého je tak absolútne irelevantným jeden z nosných záverov správnych orgánov, podľa záveru ktorého pôvodný žalobca nespĺnil zákonné podmienky na priznanie mu starobného dôchodku, pretože jeho služobný pomer v I. kategórii funkcií netrval k 31.12.1999, totižto táto podmienka nie je zákonom predvídanou podmienkou podľa cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., ale iba podľa, na daný prípad neaplikovateľného cit. § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb..

48. V ďalšom bode, po ustálení na daný prípad aplikovateľnej normy a to cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., bolo úlohou SP-ne a aj žalovaného zaoberať sa skúmaním, či pôvodný žalobca

splnil alebo nespĺnil všetky toto normou nastavené kritéria, t.j. okrem (i) podmienky veku 55 rokov, ktorú podmienku pôvodný žalobca splnil ku dňu 20.09.2017, ku ktorému žiadal o priznanie mu starobného dôchodku a okrem (ii) podmienky či pôvodný žalobca vykonával zamestnanie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb., ktorú podmienku, ako už bolo vyššie uvedené, pôvodný žalobca tiež splnil, aj to, či splnil (iii) aj podmienku, že toto zamestnanie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. (v I. kategórii funkcií) pôvodný žalobca vykonával minimálne 20 rokov.

Správne orgány v tomto prípade uzavreli, že pôvodný žalobca nespĺnil podmienku výkonu zamestnania v I. kategórii funkcií minimálne 20 rokov, pretože podľa ich záveru ho vykonával iba po dobu 12 rokov a 287 dní, čo bola doba pôvodným žalobcom reálne dosiahnutá v tomto zamestnaní a podľa správnych orgánov pôvodnému žalobcovi nebolo možné do tejto doby duplicitne započítať aj dobu od 01.03.1983 do 30.06.1993, kedy bol vojenským pilotom, pretože táto doba mu bola zohľadnená pre účely priznania mu výsluhového príspevku, na ktorý mu bola zohľadnená celková doba s týmto duplicitným započítaním v rozsahu 23 rokov a 47 dní.

V uvedenej súvislosti je potrebné poukázať na, v zmysle zmocňovacieho ustanovenia cit. § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ministrom národnej obrany ČSSR prijatého Rozkazu č. 17/1988 z 23.09.1988 a na jeho prílohu v podobe Smernice pre zvýhodnený zápočet služobnej doby v obore pôsobnosti federálneho ministerstva národnej obrany (ďalej len „Smernica“), podľa Smernice ktorej sa zvýhodnený zápočet služobnej doby pre nárok a výšku dôchodku započítava vojakom z povolania dvojnásobne doba služby strávená v mieri vo výkonnej leteckej službe.

Vzhľadom k uvedenému je podľa správneho súdu nesprávny a nezákonný záver SP-ne a aj žalovaného o nemožnosti započítať pôvodnému žalobcovi do celkovej doby zohľadňovanej pre účel starobného dôchodku duplicitne aj dobu, kedy bol v čase mieru vojenským pilotom, keďže znenie uvedenej Smernice jasne pojednáva o tom, že túto dobu je možné profesionálnemu vojakovi duplicitne započítať pre posúdenie tak nároku, ako aj výšky „dôchodku“, t.j. keďže táto Smernica nešpecifikuje druh dôchodku, môže sa tak jednať nie len o výsluhový dôchodok, ale aj o starobný dôchodok. Uvedené nie je v rozpore ani s cit. § 21 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa profesionálnemu vojakovi do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak mu táto bola zohľadnená pre nárok na výsluhový „dôchodok“, pretože, ako už aj bolo vyššie uvedené, pôvodnému žalobcovi priznaný výsluhový príspevok v skutočnosti nie je výsluhovým dôchodkom, len sa zaň považuje (m. m. bod. 30 rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 6Ssk/8/2024 z 28.08.2024, pozn.).

V súvislosti s uvedeným správny súd argumentačne podporne poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1So/35/2014 z 24.03.2015 podľa ktorého cit. „Výsluhový príspevok ako dávka sociálneho zabezpečenia považovaný za výsluhový dôchodok má od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (zabezpečení) plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že na účely stanovenia výšky starobného dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, hodnotené na účely výsluhového príspevku. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť o sumu výsluhového príspevku, považovaného za výsluhový dôchodok.“ Vzhľadom k uvedeným východiskám má správny súd za to, že žalobca pri dosiahnutom veku 55 rokov a odpracovaní 23 rokov a 47 dní v I. kategórii funkcií, spĺňa podmienky na skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb..

49. Napokon sa správny súd musel vysporiadať aj so žalobnou námietkou žalobcu ohľadne nezapočítaniu mu doby štúdia na vojenskom gymnáziu v Opave do celkovej doby výkonu vojenskej služby v I. kategórii funkcií, v ktorej spojitosti správny súd v celom rozsahu poukazuje na, v tomto smere už vyššou súdnou autoritou, t.j. Najvyšším súdom SR už ustálený názor napr. v rozhodnutí sp. zn. 7Sk/6/2020 z 25.11.2020, podľa ktorého cit. „Sporným bolo v danom prípade hodnotenie doby štúdia žalobcu na vojenskom gymnáziu ako III. kategória funkcií. Kasačný súd mal za to, že služobný pomer žalobcu trval od 30.08.1978, t.j. od začatia štúdia na Vysoké vojenskej škole, do 30.04.1995, teda 16 rokov, 8 mesiacov a 8 dní.

Koncom 60. a na začiatku 70. rokov bola vykonaná reorganizácia vojenského školstva Československej ľudovej armády, v rámci ktorej patrili do prvej kategórie stredných vojenských škôl VSOŠ, ktorých absolventi získavali stredné všeobecné vzdelanie zakončené maturitou a odborné vzdelanie určitého zamerania. Do ďalšej kategórie stredných vojenských škôl patrili štvorročné VG. Absolventi získavali stredné všeobecné vzdelanie a základnú vojenskú prípravu zakončenú maturitou s ďalšou prípravou na vysokých vojenských školách a vojenských akadémiách Československej ľudovej armády. Prípravu

práporčíkov a dôstojníkov zabezpečovali VSOŠ a vojenské učilištia. Účastníkmi právnych vzťahov, ktoré vznikali podľa predpisov o sociálnom zabezpečení, boli aj žiaci VSOŠ a VG. Ich spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať v týchto vzťahoch práva a brať na seba povinnosti vznikala dosiahnutím veku 15 rokov. Žiaci stredných odborných učilíšť, gymnázií a stredných odborných škôl boli zúčastnení na dôchodkovom zabezpečení za podmienky, že boli zároveň zúčastnení na nemocenskom poistení. Za žiakov a študentov platil poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie štát. Podmienkou bolo, že boli nezaopatrenými deťmi a neboli povinní platiť na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie ako zamestnanci a samostatne zárobkovo činné osoby. Účasť na dôchodkovom zabezpečení na základe platenia poistného zakladala za ustanovených podmienok žiakom VSOŠ a VG nárok na poskytovanie invalidného a čiastočného invalidného dôchodku a nárok na dávky pozostalých. Na štúdium VSOŠ a VG boli prijímaní žiaci po ukončení povinnej školskej dochádzky vo veku spravidla 15 a 16 rokov. Na vojenské školy, ktoré poskytovali stredné vzdelanie, sa primerane vzťahovala príslušná právna úprava. Žiaci 1. a 2. ročníka VSOŠ sa štúdiom pripravovali na službu vojaka z povolania a neboli vojakmi v činnej službe. Vojenskú základnú službu vykonávali počas štúdia v 3. a 4. ročníku VSOŠ. Žiaci 1. až 4. VG sa štúdiom pripravovali na štúdium na vysokých vojenských školách. Počas štúdia žiaci VG neboli vojakmi v činnej službe, t.j. nevykonávali ani základnú (náhradnú) vojenskú službu. Prijatím žiaka na štúdium na VSOŠ alebo na VG po skončení povinnej školskej dochádzky týmto žiakom v roku, v ktorom dovŕšili 17. rok veku, branná povinnosť vznikla podľa branného zákona. Neboli však povolaní na výkon základnej (náhradnej) vojenskej služby. Vykazovanie doby základnej (náhradnej) služby poslucháčov a žiakov vojenských škôl z radov občianskej mládeže bolo upravené v prílohe 3 smernice. Pri štúdiu na VSOŠ sa výkon základnej vojenskej služby evidoval 24 mesiacov odo dňa vyradenia žiakov zo VSOŠ, t. j. výkon základnej služby trval počas štúdia v treťom a štvrtom ročníku VSOŠ. Žiaci študujúci na VG základnú vojenskú službu vykonávali až odo dňa nástupu na štúdium na vojenskú vysokú školu.

Branná povinnosť podľa § 5 zák. č. 92/1949 Zb. (Branný zákon) vznikla 01.01. roku, v ktorom občan dovŕšil 17. rokov veku, pravidelná odvodová povinnosť v zmysle § 11 ods. 1 branného zákona 01. januárom roku, v ktorom občan dovŕšil 18 rokov. Vojenská činná služba podľa § 20 ods. 2 branného zákona zahrňuje: základnú službu, náhradnú službu, ďalšiu službu, službu vojakov z povolania, službu vojakov vo výslužbe povolaných prechodne na činnú službu, vojenské cvičenia a mimoriadnu službu. V prípade žalobcu teda až jeho nástupom na základnú službu mohla začať plynúť jeho vojenská činná služba. Štúdium po skončení povinnej školskej dochádzky sa v súlade so smernicou u žiakov vojenských škôl (VSOŠ a VG) vykazovalo ako doba štúdia v prvej a druhej časti výkazu so zaradením tejto doby do III. pracovnej kategórie. Žiaci VSOŠ vojenskú základnú službu vykonávali počas štúdia v treťom a štvrtom ročníku. Žiaci VG vojenskú základnú službu vykonávali až odo dňa nástupu na štúdium na vojenských vysokých školách, a to v 1. a 2. ročníku tohto štúdia. Štúdium v 1. a 2. ročníku VSOŠ, ale ani štúdium na VG nie je možné považovať za ostatnú vojenskú službu podľa § 132 ods. 1 písm. b) zák. č. 100/1988 Zb. Činnosť, ktorú títo žiaci vykonávali pred nástupom na základnú vojenskú službu, nebola výkonom vojenskej služby. Podľa prílohy 3 smerníc sa doba štúdia poslucháčov (žiakov) do dovŕšenia veku 17 rokov započítavala do nástupu vojenskej činnej služby ako doba potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky (§ 10 ods. 1 písm. d) zák. č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov), t.j. v III. pracovnej kategórii. Podľa § 24 ods. 1 zák. č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov vojakmi z povolania sú práporčíci, dôstojníci a generáli, ktorí vykonávajú vojenskú službu ako svoje povolanie v služobnom pomere, do ktorého boli prijatí na vlastnú žiadosť po vykonaní základnej (náhradnej) služby. Z uvedeného vyplýva, že ani žiaci VSOŠ a VG počas štúdia nemohli byť vojakmi z povolania, nakoľko do služobného pomeru mohli byť prijatí až po vykonaní základnej služby. Z uvedených dôvodov nie je možné štúdium v prvom a druhom ročníku na VSOŠ a na VG zaradiť na účely dôchodkového zabezpečenia do I. (II.) kategórie funkcií.

V minulosti platné zákony o sociálnom zabezpečení, podľa ktorých sa do roku 1998 postupovalo aj pri dôchodkovom zabezpečení vojakov z povolania, dôsledne od seba odlišovali pojmy „pracovné kategórie“ a „kategórie funkcií“ a tieto pojmy nezamieňali. Termín „pracovné kategórie“ sa vzťahoval výlučne k civilným zamestnaniam a termín „kategórie funkcií“ výlučne k výkonu služby v ozbrojených silách a v ozbrojených bezpečnostných zboroch. Zákon priamo ustanovil, ktoré zamestnania sa zaraďujú do I. a II. pracovnej kategórie, pričom splnomocnil vládu ustanoviť, ktoré druhy vykonávaných prác odôvodňujú zaradenie zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie a ako sa zaradenie vykonáva, pričom štúdium na vojenských stredných školách pred výkonom základnej, prípadne náhradnej vojenskej služby zákon nikdy nezaradil ani do I., ani do II. pracovnej kategórie, ani vláda teda nemohla nič v tomto smere ustanoviť a ministerstvo obrany už vôbec nemohlo zaradiť toto štúdium do rezortného zoznamu

zamestnaní I. ani II. pracovnej kategórie. Ostatné zamestnania zákon zaradil do III. pracovnej kategórie. Zákon súčasne ustanovil, že služba vojakov z povolania sa zaraďuje do I. a II. kategórie funkcií, pričom splnomocnil ministra obrany ustanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie. U týchto profesií išlo o kompenzáciu vysokej miery rizika zdravotného poškodenia, predovšetkým chorôb z povolania. Zákon zaradenie štúdia na vojenských stredných školách do I. a II. pracovnej kategórie neumožňoval, napriek tomu, že žiaci vojenských stredných škôl vykonávali podobnú činnosť ako vojaci z povolania, na toto povolanie sa len pripravovali. Títo žiaci nepodliehali plnému vojenskému režimu a vojenskej trestnej zodpovednosti. (...)

Uvedené podporuje aj interný predpis Ministerstva národnej obrany z roku 1970 (predložený sťažovateľom), upravujúci postavenie, práva a povinnosti žiakov vojenských stredných škôl. V jeho základných ustanoveniach, Hlava 1, bod 1. sa uvádza, že vojenské gymnázium poskytuje žiakom úplné stredné vzdelanie zakončené maturitou. Je rovnoprávne s civilným gymnáziom prírodovedného smeru. Žiaci vojenského gymnázia sú predurčení k štúdiu na vojenských vysokých školách. Vojenské gymnázium im poskytuje okrem vedomostí prírodovedného smeru aj základné vojenské znalosti. Právne postavenie žiakov vojenského gymnázia je upravené v časti označenej Hlava 2, bod 6., podľa ktorého, žiaci vojenského gymnázia a žiaci 1. a 2. ročníkov vojenskej strednej odbornej školy nie sú vojakmi v základnej službe. Žiaci štvrtých ročníkov vojenského gymnázia sa podrobia v 1. polroku odvodu. Vojenskú základnú službu nastupujú dňom nástupu na vojenskú školu alebo do nadstavbového kurzu pri vojenskej strednej odbornej škole alebo inej vojenskej škole.“

50. Z uvedeného vyplýva, že v prípade študenta vojenského gymnázia (čo je aj prípad pôvodného žalobcu), dobu jeho štúdia nemožno zohľadniť na účely dôchodkového zabezpečenia do I. (II.) kategórie funkcií, pretože vojenská činná služba mu mohla začať plynúť až jeho nástupom na základnú službu, t.j. až nástupom na štúdium na vojenskej vysokej škole.

V žalobou napadnutom rozhodnutí žalovaný v podstate síce zhodne uviedol vyššie uvedené východiská o spôsobe ustálenia doby započítateľnej študentom vojenských stredných odborných škôl (VSOŠ) a vojenských gymnázií (VG) do doby rozhodnej na účely dôchodkového zabezpečenia, tj. pri študentoch VSOŠ 3. a 4 ročník štúdia a pri študentoch VG až 1. a 2. ročník štúdia na vojenskej vysokej škole, ktoré všeobecné východiská však už žalovaný nepersonalizoval na pomery pôvodného žalobcu, ktorý bol konkrétne študentom vojenského gymnázia (VG) v Opave, ktorý nedostatok bude nevyhnutným v ďalšom rozhodnutí napraviť.

51. Vo vzťahu k námietke žalobcu, že SP-ňa mala sama svojou činnosťou zjednať nápravu, tým, že by prihliadla na podmienky v akých pôvodný žalobca študoval na VG a ktoré podmienky mali byť v skutočnosti identické aké boli nastavené aj pre profesionálnych vojakov, správny súd ohľadne odpovede opakovane v celom rozsahu poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sk/6/2020 z 25.11.2020, podľa ktorého cit. «Kasačný súd ďalej poukazuje na skutočnosť, že žalovaná nie je oprávnená zaraďovať zamestnania do pracovných kategórií, ale toto oprávnenie patrilo do pôsobnosti zamestnávateľov na základe rezortných zoznamov. Podľa § 168 vyhlášky č. 149/1988 Zb. doba vojenskej činnejšej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania sa započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený. Uvedené ustanovenie však nie je možné aplikovať v prípade žalobcu, pretože žalobca v spornom období nevykonával vojenskú činnú službu. (...)

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zo záväznej judikatúry ústavného súdu týkajúcej sa uvedeného princípu legality štátnej moci vyplýva, že ... ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona... Právnej istote ... podľa čl. 1 ústavy nezodpovedá taký stav (situácia), ktorý by orgánu štátu umožňoval konať podľa vlastnej úvahy a z vlastného rozhodnutia aj nad rámec zákona a iným ako zákonným postupom (I. ÚS 3/98, III. ÚS 341/07, II. ÚS 426/2012). Zákon stanovuje formálne kritériá pre posudzovanie doby štúdia na vojenských stredných školách a neobsahuje zákonné zmocnenie pre odchýlné posúdenie tejto doby u jednotlivca na základe jej obsahu či podobnosti so službou vykonávanou po dosiahnutí 18 roku veku v I. alebo II. kategórii funkcií, preto akékoľvek iné rozhodnutie správneho orgánu o započítaní tejto doby by bolo konaním v rozpore so spôsobom, ktorý pre jej posudzovanie ustanovuje zákon.

Zároveň kasačný súd uvádza, že judikatúru v danej veci možno považovať za ustálenú (vid. napr. rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžsk/99/2017, 9So/214/2016, 9So/175/2016) a poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 9So/44/2017, v ktorom najvyšší súd uviedol, že „...nie je možné preklenúť ani rozhodovacou činnosťou súdov účel sledovaný zákonmi o sociálnom

zabezpečení, výlučne vo vzťahu ku kategorizácii preferovaných služieb vojakov z povolania, a kreovať pre účely dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania namiesto príslušného štátneho orgánu na úseku správy ozbrojených síl zoznam činností zaradených do I. alebo II. kategórie funkcií z činností vojakov mimo činnnej služby a mimo služby vojakov z povolania.“»

Inými slovami Najvyšší súd SR už uviedol, že zákonom nastavené kritéria nie je možné preklenúť ani inou výkladovou či aplikačnou praxou správneho orgánu (SP-ne), ale ani sudcovskou tvorbou práva, ktorá je prípustná iba v prípade absentujúcej právnej úpravy, čo ale nie je daný prípad.

52. Najvyšší súd SR sa v rozsudku sp. zn. 7Sk/6/2020 z 25.11.2020 vyjadril už aj k žalobnej námietke žalobcu, podľa ktorej v čase, keď študoval na vojenskej škole, príslušníci ČSLA nepoznali pojem III. kategória funkcií, resp. III. pracovná kategória s tým, že uviedol cit. „... kasačný súd má za to, že v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť rozdiel medzi nepravou a pravou retroaktivitou, keď k definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (PL. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu právneho štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci. Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise neuznáva práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať). Pri nepravej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúca prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Szd/1/2010 zo dňa 29. septembra 2011). Okrem toho v právnom štáte platí princíp prezumpcie ústavnosti - len Ústavnému súdu Slovenskej republiky prislúcha vysloviť, či určitá norma alebo jej časť, či ustanovenie, je alebo nie je v dôsledku obsiahnutej pravej - neprípustnej - retroaktivity - protiústavná a teda v právnom štáte neprípustná.“

Inými slovami, aj keď, ako to tvrdí pôvodný žalobca, v čase jeho štúdia na VG nebol známy pojem cit. „III. kategória funkcií, resp. III. pracovná kategória“, tak jeho neskorším zavedením do legislatívnej a následne aj do aplikačnej praxe, pri súčasnom zachovaní princípov nepravej retroaktivity, nie je možné konštatovať, žeby tento pojem nemohol byť používaný aj na právne vzťahy vzniknuté v minulosti, t.j. pred jeho zavedením, avšak pri súčasnom zachovaní a uznaní ich právnych účinkov.

53. Napokon v súvislosti s návrhom pôvodného žalobcu na doplnenie dokazovania, či už výsluchom nim označených osôb (svedkov) alebo listinami dokumentujúcimi jeho „vojenskú históriu“, správny súd uvádza, že správny súd nie je v zásade súdom skutkovým a jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa Správneho súdneho poriadku (§§ 177 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Správny súd pritom vychádza zo skutkového stavu zisteného a ustáleného už orgánom verejnej správy, pričom správny súd síce môže vykonať dôkazy, ale len ak sú nevyhnutné na preskúmanie „zákonnosti“ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci. Ak teda správny súd pri preskúmaní rozhodnutia správneho orgánu zistí, že ten nemal pre rozhodnutie dostatočne zistený skutkový stav (nedostatočné dokazovanie), tak v tom prípade toto dokazovanie nevykonáva

sám správny súd, ale konanie vráti do štádia pred správnym orgánom s pre neho záväzným pokynom správneho súdu, dokazovanie v potrebnom rozsahu doplniť a tak ustáliť pre rozhodnutie východiskový skutkový stav. Z uvedeného dôvodu správny súd nevyhovел návrhu pôvodného žalobcu a ním navrhované dokazovanie nevykonal a k jeho vykonaniu nezaviazal ani žalovaného a SP-ňu, pretože mal za to, že správne orgány mali síce pre rozhodnutie dostatočne ustálený skutkový stav, avšak ten nesprávne právne posúdili, na zmenu posúdenia ktorého doplnenie dokazovania nie je potrebným.

54. Vzhľadom k uvedeným záverom, postupom podľa § 199 ods. 3 SSP v spojení s § 191 ods. 1 písm. c) SSP v ich znení účinnom do 30.06.2023, keďže rozhodnutie žalovaného, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie SP-ne vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci, správny súd zrušil tak rozhodnutie žalovaného, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie SP-ne tak, ako to je uvedené vo výroku II. tohto rozhodnutia a vec vrátil SP na ďalšie konanie.

55. V ďalšom postupe, bude úlohou SP-ne opätovne rozhodnúť o žiadosti neb. pôvodného žalobcu na priznanie mu starobného dôchodku súc viazaný vyššie uvedeným záverom správneho súdu, podľa ktorého žalobca pri dosiahnutom veku 55 rokov a odpracovaní 23 rokov a 47 dní v I. kategórii funkcií, spĺňal podmienky na skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa cit. § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., a následne rozhodnúť o nároku na jeho vyplatenie žalobkyňi 1/ (t.j. pozostalej manželke neb. pôvodného žalobcu).

56. Podľa § 163 SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Trov konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v súvislosti s uplatňovaním a bránením práva na správnom súde.“

57. Podľa § 167 ods. 1 SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.“

58. Podľa § 170 písm. b) SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak (b) konanie bolo zastavené.“

59. Podľa § 175 ods. 1 a 2 SSP v jeho znení účinnom do 30.06.2023 „(1) O nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu správny súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.
(2) O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.“

60. Podľa § 467 ods. 1 a 3 SSP v znení účinnom do 30.06.2023 „(1) Ustanovenia o trovách konania sa primerane použijú na kasačné konanie.
(3) Ak kasačný súd zruší rozhodnutie správneho súdu a vec mu vráti na ďalšie konanie, správny súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania.“

61. O trovách konania vo vzťahu medzi žalobcami 2/ a 3/ a žalovaným, správny súd rozhodol podľa cit. § 170 písm. b) SSP tak, že žiadnemu z nich náhradu trov tak správneho súdneho konania a ani kasačného konania nepriznal, pretože konanie o žalobe v tejto časti bolo pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcov 2/ a 3/ zastavené.

O nároku na náhradu trov konania medzi žalobkyňou 1/ a žalovaným, rozhodol správny súd podľa cit. § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP a s ohľadom na to, že nárok na náhradu trov prvostupňového súdneho konania a kasačného konania sa posudzuje komplexne (spoločne) podľa konečného výsledku konania [viď. Najvyšší správny súd SR sp. zn. 7 Ssk/40/2023 zo 14.07.2023], a keďže žalobkyňa 1/ mala v konaní plný úspech, správny súd jej priznal voči v konaní neúspešnému žalovanému úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov celého (vrátane kasačného) súdneho konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú možno podať v lehote jedného mesiaca odo dňa doručenia rozsudku na Správny súd v Košiciach. Zmeškanie lehoty na podanie kasačnej sťažnosti nemožno odpustiť.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/, je žalovaným Centrum právnej pomoci.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP (ktoré mu správne mu súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka konania) uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 2 SSP).

Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí správne mu súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Správny súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva. K podaniu kolektívneho orgánu musí byť pripojené rozhodnutie, ktorým príslušný kolektívny orgán vyslovil s podaním súhlas. Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší účastník konania dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, správny súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Kasačnú sťažnosť možno podľa § 440 ods. 1 SSP odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd, nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v § 440 ods. 1 písm. g/ až i/ SSP sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred správne mu súdom.